

Autorzy

Magdalena Mikrut-
Majeranek / SHAKESPEARE
POSKROMIONY

Katarzyna Wojtysiak-
Wawrzyniak / CIEMNA NOC
W CZARNYM SĄDZIE

Od redakcji 100(153), czyli
Viva Monika i czas
apokalipsy.

Paweł Jurek / NA ZIEMI I W
TEATRZE. MINIATURY
SCENICZNE (25-27). „Viva
MoniCa (cz.I)”, „Viva
Monika! (cz.II)”, „Viva
Monika! (cz.III)”

Adam Domalewski / BEZ
RUCHU

Artur Grabowski / PUSTA
SZKATUŁA

Marek Kochan / RYSZARD
TRZECI NA GWALT

Wojciech Jerzy Kieler / W
CIENIU SGANARELA

Katarzyna Wojtysiak-Wawrzyniak / CIEMNA NOC W CZARNYM SĄDZIE

7 kwietnia 2022

fot. Natalia Kabanow

Wiśniowy sad Antona Czechowa, reżyseria Małgorzata Warsicka, Teatr im. Stefana Jaracza w Łodzi.

Zamiast patrzeć na sztuki teatralne, powinniście raczej oglądać samych siebie.

Anton Czechow, *Wiśniowy sad*

Po koniec marca 2022 roku Teatr im. Jaracza w Łodzi zaprezentował *Wiśniowy sad* Antona Czechowa w inscenizacji Małgorzaty Warsickiej. Warsicka to reżyserka wszechstronna, zajmująca się teatrem dramatycznym i operowym. Jest absolwentką Wydziału Reżyserii Akademii Sztuk Teatralnych w Krakowie. Ukończyła także Wydział Architektury i Urbanistyki na Politechnice Krakowskiej. W 2015 na Festiwalu „Pierwszy Kontakt” w Toruniu otrzymała nagrodę za najlepszy debiut reżyserski. Rok później, w 2016, nagrodzono ją za Najlepszą Reżyserię w 22 Ogólnopolskim Konkursie na Wystawienie Polskiej Sztuki Współczesnej za spektakl *Nieskończona historia* Artura Pałygi. W 2018 dostała nagrodę na Festiwalu „Dwa Teatry” za realizację słuchowiska *Serce Ciemności* na podstawie noweli Josepha Conrada. W 2019 zrealizowała w Nowym w Poznaniu spektakl *Beniowski. Ballada bez bohatera* oparty na poemacie Juliusza Słowackiego, który został przyjęty entuzjastycznie na 44 Konfrontacjach Teatralnych w Opolu i za który otrzymała Grand Prix. W 2020 wyreżyserowała *Mistrza i Małgorzatę* Michaiła Bułhakowa w Teatrze Polskim w Białym Białej, gdzie ostatnio wystawiła *Kruma* Hanocha Levina. Pracuje także za granicą. We Freiburgu wystawiła *Elektrę* Sofoklesa.

Autor plakatu: Aleksander Walijewski

Świat przed apokalipsą. Ale zaraz potem dodawała, że apokalipsa ma miejsce tu i teraz, że wprowadzony do inscenizacji po 24 lutego motyw wojny uzupełnił sztukę Czechowa o nowe znaczenia, które zmieniły wydźwięk całego przedstawienia. Zabiegi Warsickiej wpisują się w postawę środowiska teatralnego, które na różne sposoby okazuje solidarność z zaatakowaną przez Rosję Ukrainą. Reżyserka wplata w fabułę *Wiśniowego sadu* wątki wojenne. Zamiast idącego na dworzec i recytującego rosyjskie wiersze pijanego Włóczęgi wprowadza Kobiętę, uciekinierkę z Ukrainy, szukającą schronienia w Polsce. Raniewska oddaje Kobięcie swoje pieniądze, po czym – zgodnie z tekstem Czechowa – tego żałuje, co może trochę stawi dysonans w kontekście pomocy niesionej przez Polaków Ukraincom. Tym bardziej, że Kobiętę gra młoda aktorka z Kijowa Diana Nebos, która recytuje słynny wiersz znanej ukraińskiej poetki-dysydentki Liny Kostenko *Skrzydła*.

Pierwsza scena *Wiśniowego sadu* toczy się w prawie całkowitej ciemności. Na scenie pojawiają się kolejno poszczególne postaci. Za chwilę na stacji zobaczymy powracającą zza granicy Raniewską (Ewa Audykowska-Wiśniewska). To, co przykuwa uwagę od pierwszego momentu spektaklu, to czerni pochłaniająca niemalże wszystko. Czarne jest tło, czarne są geometryczne figury przypominające zburzone miasto czy też nasypy ziemi, czarne jest także ubranie starego lokaja Firsza (Andrzej Wichrowski), czekającego na powrót Raniewskiej. Surowość dekoracji podkreśla umiejętna reżyseria światła, które pojawia się tutaj sporadycznie i jedynie na chwilę. Pozostaje wrażenie, jakby słońce nigdy tutaj nie wschodziło.

Scena na stacji zostaje zasugerowana poprzez umieszczenie ciężkich, metalowych walizek i widocznych elementów konstrukcyjnych dekoracji teatralnych. W tle słychać świst pociągu. U góry z prawej strony sceny pojawiają się kłęby białej pary. W tym samym czasie dociera do nas echo zwielokrotnionych głosów. Odnosimy wrażenie, jakby na stacji znajdował się niewidzialny tłum ludzi, a może duchów. Scena ta także przywołuje na myśl aktualną ucieczkę z miejsc wojny. Dominuje wszechogarniająca czerni. Poetyka zmierzchu i nocy będzie towarzyszyć tej inscenizacji przez większość spektaklu, tworząc nastrój nie tyle melancholii, co przede wszystkim upadku, pustki, a niekiedy groźby. Świat pograża się w otchłani i chaosie, znikają wszystkie kolory.

Postaci z dramatu Czechowa pojawiają się w spektaklu Warsickiej, kręcąc się chaotycznie po scenie. Wprawdzie słyszemy i rozpoznajemy fragmenty dramatu Czechowa, ale brzmia one jak dawno przebrzmiała melodia, która już nie pasuje do całkowicie zdevastowanego świata. Reżyserka koncentruje swoją uwagę na kilku motywach: relacjach miłosnych, nierównościach społecznych i motywach upadku starego świata, który pozwolił niektórym na awans społeczny. W spektaklu nie ma jednak miejsca na pogłębioną psychologię i subtelne zależności między postaciami. Można by rzec, że bohaterowie *Wiśniowego sadu* narysowani są dość grubą kreską, zaś złożoność ich zachowań i motywów schodzi na dalszy plan.

fot. Natalia Kabanow

Scenografia jest w tym spektaklu bardzo oszczędna i sprowadza się zaledwie do kilku prostych sprzętów, takich jak: krzeselka, szafa czy też walizki. Spektakl wydaje się być słabo zrytmizowany, zaś aktorzy prowadzeni nieco chaotycznie. Szkoda, bo widać, że aktorskie możliwości zespołu są duże. Brakuje też sprecyzowanego pomysłu na pokazanie świata przedstawionego, chyba że uznamy, iż chaos jest tu zamierzonym zabiegiem podkreślającym apokaliptyczną wizję.

W spektaklu czas przeszły i teraźniejszy zacierają się i przenikają. Widoczne to jest zarówno w kostiumach, jak też w zachowaniu poszczególnych postaci. Wprawdzie Raniewska nadal zachowuje się jak wielkoduszna, niekiedy zaś wyobcowana i nieobliczalna dama, ale brak jej pewnej nostalgii i delikatności. Jej brat Gajew (Robert Latusek) przypomina raczej bogatego biznesmena z lat 80., niż ziemianina z *Wiśniowego sadu*. Ubrany w stylowe buty, krótkie spodnie i wiatrówkę, wygląda na tle całości jak przysłowiowy „kolorowy ptak”.

fot. Natalia Kabanow

Ania (Natalia Klepacka), córka Raniewskiej, to współczesna hipsterka stylizująca się na dobrze wychowaną pannę, która jednak w skrytości ducha marzy o alternatywnym życiu. Łopachin (Radosław Osypiuk) przywołuje na myśl nie tyle nowego właściciela wiśniowego sadu, ile świeżo awansowanego dyrektora z wielkomiejskiej korporacji. Plany czasowe zostają tu na siebie nałożone tak, że nie wiemy które kwestie mówią postaci *Wiśniowego sadu*, a które ich współczesne odpowiedniki.

fot. Natalia Kabanow

Kluczową rolę, obok światła, pełni w spektaklu ruch sceniczny, który bez wątpienia w pewien sposób rytmizuje i porządkuje akcję. Należy też wspomnieć o wydobywającej nastrój muzyce na żywo, której autorem jest stale współpracujący z Warsicką Karol Nepelski. W pewnym momencie podkład muzyczny wręcz dominuje. Nie zabrakło też w nim discołowej piosenki o miłości Zenona Martyniuka.

Spektakl Warsickiej ma charakter dygresyjny. Reżyserka, wychodząc od fabuły i postaci dramatu Czechowa, przedstawia własny punkt widzenia dotyczący kondycji ludzkiej i upadku starego świata. Jest to wprawdzie świat wyjęty jakby ze sztuki Czechowa, jednak nie ma tu mowy o typowym uobecnieniu *Wiśniowego sadu*. Z fabuły i postaci pozostały jedynie kontury. Tu i ówdzie rozpoznamy bohaterów w dramacie i poszczególne sceny, przeniesione jednak do innej, obcej, jałowej ziemi.

Wiśniowy sad. Autor: Anton Czechow; przekład: Agnieszka Lubomira Piotrowska; reżyseria: Małgorzata Warsicka; scenografia i światło: Marcin Chlanda; kostiumy: Edyta Jermacz; muzyka: Karol Nepelski, współpraca przy oprawie muzycznej: Jakub Krzewiński; choreografia: Anna Godowska; muzyka na żywo: Julianna Siedler-Smuga. Teatr im. Stefana Jaracza w Łodzi, premiera 27 marca 2022.

80 odsłon

Tweetnij

← POWRÓT

Adam Domalewski / BEZ RUCHU

Magdalena Mikrut-Majeranek / SHAKESPEARE POSKROMIONY

TEATROLOGIA.INFO

TEATROLOGIA.PL

Wydawca Polska Kompania Teatralna

→ HOME
→ ARTYKULY
→ FELIETONY
→ ROZMOWY

→ RECENZJE
→ KSIĄŻKI
→ WIDEO
→ DRAMAT

Odwiedź nas na:

